

طراحی الگوی جامع سیاستگذاری قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران

محمدتقی امینی

دانشیار دانشگاه پیام نور

M_aminipnu.ac.ir

محمد محمودی میمند

استادیار دانشگاه پیام نور

drmahmoudim@yahoo.com

محمد مهدی پرهیزگار

استادیار دانشگاه پیام نور

Parhizgar@pnu.ac.ir

محمد رضا مشایخ (نویسنده مسئول مکاتبات)

مربی دانشگاه پیام نور

M_Mashayekh@pnu.ac.ir

چکیده

سیاستگذاری واژه ای است که معمولاً با مفهوم دولت همراه است. هدف سیاستگذاری، همواره شتاب بخشیدن یا کند کردن جریان تغییر در یک بخش است. سیاستگذاری حوزه قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران مستلزم طراحی الگویی جامع، مانع و کامل است که محقق پس از بررسی ۳۰ مدل سیاستگذاری، مدل فرایندی یا مرحله‌ای را به عنوان مناسبترین الگو جهت دستیابی به این هدف به کار گرفته است.

نظر به اینکه هدف تحقیق مبنی بر طراحی الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران به منظور تأمین امنیت نرم نظام و دفع تهدید نرم است و جنگ نرم، محقق ضمن استخراج منابع قدرت نرم از دیدگاه تئوریستهای غربی و نظرات امام خمینی(ره) و امام خامنه‌ای (حفظه...) و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، منابع چهارگانه قدرت نرم را به عنوان معیارهای اصلی در پانل دلفی به ترتیب:

۱- منبع قدرت نرم فرهنگی - اجتماعی ۲- منبع قدرت نرم علم - فناوری

۳- منبع قدرت نرم سیاسی (داخلی و خارجی) ۴- منبع قدرت نرم اقتصادی

استخراج و زیر معیارهای هر کدام از معیارها را به طور مستقل پس از چهار مرحله دلفی، احصاء نموده و الویت آنان را نسبت به هم با روش AHP تعیین گردید و در پایان نیز با روش ضریب همبستگی پیرسون رابطه معیارها و زیرمعیارهای منابع را با معیارها و زیرمعیارهای امنیت نرم سنجیده شده است.

نتایج این تحقیق نشان میدهد که در فاز دو الگوی سیاستگذاری که مرحله شکلگیری و تنظیم سیاست است، الویت بندی معیارهای اصلی چهارگانه قدرت نرم به ترتیب فرهنگی- اجتماعی، علمی- فناوری، سیاسی (داخلی و خارجی) و اقتصادی می باشد که بایستی توسط سیاستگذاران و استراتژی پردازان قدرت نرم، مورد توجه قرار گیرد تا سطوح سه گانه تاکتیکی، عملیاتی و استراتژیک سیاستگذاری نرم نظام تأمین گردد.

کلیدواژه:

سیاستگذاری، جنگ نرم، قدرت نرم، امنیت نرم، منبع قدرت فرهنگی- اجتماعی، علمی- فناوری، سیاسی (داخلی و خارجی) و اقتصادی.

مقدمه

درک و فهم پدیده‌های اجتماعی به کمک تجرید و تعمیم مفاهیم، مؤلفه ها، عوامل و سازه ها در قالب الگوهای مفهومی تسهیل می گردد. سیاستمداران و راهبردپردازان به منظور سیاستگذاری قدرت نرم و

پاسخ یابی به پرسشهای سیاست، نیاز به ابزار قوی و توانمندی جهت پیشبرد اهداف کلان سیاستهای قدرت نرم در مقابل جنگ نرم در راستای تأمین امنیت نرم و دفع تهدید مهاجمان نرم دارند.

این ابزارهای مدیریتی "الگوها" هستند که بر مبنای مدل‌های مفهومی و پارادایم‌های فکری الگوسازان شکل می‌گیرند. الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم تصویری از واقعیتها در روابط موجود گرفته شده، وجوه، نحوه ارتباط و نتایج حاصل از کنش و واکنش معیارها و زیر معیارهای آنهاست.

مقوله "قدرت شناسی" علی‌الخصوص "قدرت نرم شناسی" از جمله مفاهیم جدید و بنیادینی است که در حوزه امنیت نرم نوین جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص می‌دهد. تغییر رویکرد و رخ‌نمایی قدرت از سخت به نرم از ویژگیهای تقابل و رویارویی تمدنها و جوامع بشری گشته است و بعنوان کلیدی‌ترین مؤلفه تعیین‌کننده مناسبات و جایگاه کشورها در عرصه جهانی و نهادها در عرصه داخلی می‌باشد.

واقعیت‌های جهان مبین آن است که اغلب کشورها درصدد هستند، قدرت سخت را به قدرت نرم، زور را به قانون، قدرت را به اقتدار، حمله را به نفوذ تبدیل نمایند. لذا قدرت نرم به "چهره دوم قدرت" تعبیر می‌شود.

شناسایی شاخصها و مؤلفه‌های قدرت نرم موجود جامعه و بکارگیری آن در قالب یک مدل کارآمد سیاستگذاری در راستای تولید امنیت نرم برای مقابله با امپراتوری ذهنی مهاجمان نرم و مقابله با اعمال قدرت بر ادراکات و مدیریت افکار و شکل‌دهی رفتار و دستکاری ارزشهای جامعه بشری، از ضروریات بلاشک است. مهاجمان نرم با نرم‌سازی اذهان جامعه هدف به امپراتوری ذهنی و قلبی بر افراد جامعه سوژه تسلط یافته و همه روزه سرزمینهای وسیعی از افکار عمومی آنها را اشغال می‌نماید.

"پارسونز" می‌گوید: قدرت عبارت است از قابلیت تعمیم یافته برای تضمین اجرای تعهدات الزام‌آور واحدهایی در نظام سازمان جمعی و "مک آریو" قدرت اجتماعی را قابلیت به اطاعت در آوردن دیگران در هر گونه رابطه اجتماعی می‌داند. از دیدگاه "وبر" "قدرت" مجال یک فرد یا تعدادی از افراد است برای اعمال اراده خود، حتی در برابر مقاومت عناصر دیگری که در صحنه عمل شرکت دارند.

در حال حاضر مبدع نظریه قدرت نرم را ژوزف نای می‌دانند وی تصریح می‌کند قدرت نرم توانایی تحصیل اهداف از طریق اقناع و جذب دیگران به جای اجبار است. او با برشماری راههای سه‌گانه دستیابی به هدف در نهایت تحصیل هدف از طریق قدرت نرم را کم‌هزینه‌تر و بهتر دانسته است. (مرادی، ۱۳۸۸: ۲۴) ژرف نای در کتاب قدرت در توضیح قدرت نرم یادآور می‌شود که قدرت نرم عبارتست از توانایی کسب مطلوب از طریق جاذبه نه اجبار یا تطمیع، قدرت نرم از جاذبیت فرهنگ، ایده‌آلهای سیاسی و سیاستهای یک کشور ناشی می‌شود.

امام خمینی (ره) در جمله‌ای تلاش جمهوری اسلامی ایران برای دستیابی به قدرت نرم را چنین توصیف می‌کنند: به صراحت اعلام می‌کنم که جمهوری اسلامی ایران با تمام وجود برای احیای هویت اسلامی مسلمانان جهان سرمایه‌گذاری می‌کند و دلیلی ندارد که مسلمانان را به پیروی از اصول تصاحب قدرت در جهان دعوت نکند و جلوی جاه طلبی و

فزون‌طلبی صاحبان قدرت و پول و فریب را نگیرد. ما باید برای پیشبرد اهداف و منافع ملتهای محروم برنامه‌ریزی کنیم. ما باید در ارتباط با مردم جهان و رسیدگی به مشکلات و مسائل مسلمانان و حمایت از مبارزان و گرسنگان و محرومان با تمام وجود تلاش نمائیم و این را باید از اصول سیاست خارجی خود بدانیم. ما اعلام می‌کنیم که جمهوری اسلامی ایران برای همیشه حامی و پناهگاه مسلمانان آزاده جهان است. کشور ما به عنوان یک دژ نظامی و آسیب‌ناپذیر نیاز سربازان اسلام را تأمین و آنان را به مبانی عقیدتی و تربیتی اسلام و همچنین به اصول و روشهای مبارزه علیه نظامهای کفر و شرک آشنا می‌سازد. (صحیفه نور، ج ۲: ۲۳۸)

۱. ضرورت تحقیق

ضرورت "طراحی الگوی سیاست گذاری جامع قدرت جمهوری اسلامی ایران" از محورهای به شرح ذیل ناشی می‌گردد:

- ۱- تبیین الگوی سیاستگذاری متناسب با مبانی فرهنگی، بومی و مردم‌شناختی کشور
- ۲- احصاء معیارها و زیرمعیارهای قدرت نرم نظام

۲. اهداف تحقیق

۱.۲. هدف اصلی:

"طراحی الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران" است.

۲.۲. هدفهای فرعی این تحقیق عبارتند از:

- ۱- تعیین الگوی سیاستگذاری مناسب فرهنگ اسلامی
- ۲- احصاء منابع قدرت نرم نظام
- ۳- شناسایی معیارهای منابع قدرت نرم به منظور ایجاد امنیت نرم کشور
- ۴- شناسایی زیر معیارهای منابع قدرت نرم
- ۵- تعیین رابطه‌ها و الویت‌ها در منابع و زیر معیارها

۳. سؤالات تحقیق

سؤالات اصلی الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران کدام است؟

۱.۳. سؤالات فرعی:

- ۱- معیارهای سیاستگذاری قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران کدامند؟

- ۲- ضریب تأثیر هر کدام از معیارهای بدست آمده چقدر است؟
- ۳- زیرمعیارهای هر کدام از معیارهای منابع قدرت نرم کدامند؟
- ۴- ضریب تأثیر هر کدام از زیرمعیارها چقدر است؟
- ۵- الویت بندی معیارها و زیرمعیارها چگونه است؟

۴. فرضیه‌های تحقیق

۱.۱.۴. فرضیه اصلی عبارت است از:

الگوی سیاستگذاری چهاربعدی منابع قدرت نرم در ابعاد فرهنگی- اجتماعی، علمی- فناوری، سیاسی (داخلی و خارجی) و اقتصادی کشور، الگویی جامع به منظور ایجاد امنیت نرم می‌باشد.

۲.۲.۴. فرضیه‌های فرعی عبارتند از:

- ۱- منبع قدرت نرم "فرهنگی-اجتماعی" از بیشترین تأثیرگذاری در الگوی سیاستگذاری جامع به منظور ایجاد امنیت نرم برخوردار است.
- ۲- منبع قدرت نرم "علمی- فناوری" جایگاه دوم را در مجموعه سیاستگذاری جامع منابع قدرت نرم برای مقابله با جنگ نرم و تأمین امنیت نرم به خود اختصاص می‌دهد.
- ۳- منبع قدرت نرم "سیاسی (داخلی و خارجی)" تسهیل کننده و زمینه ساز برای تأثیرگذاری سایر منابع در این الگو باشد.
- ۴- کمترین سهم در شاکله و الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم به منظور تأمین امنیت نرم به عامل "اقتصادی" تعلق دارد.

۵. متغیرهای تحقیق

متغیرهای این تحقیق شامل متغیرهای مستقل و متغیر وابسته به شرح زیر است:

متغیرهای مستقل عبارتند از:

- ۱- منبع قدرت نرم فرهنگی- اجتماعی
  - ۲- منبع قدرت نرم علمی- فناوری
  - ۳- منبع قدرت نرم سیاسی (داخلی و خارجی)
  - ۴- منبع قدرت نرم اقتصادی
- و متغیر "امنیت نرم ملی" متغیر وابسته می‌باشد.

۶. مفاهیم، تعاریف و واژگان تخصصی تحقیق

از نظر مفهوم شناسی و تعاریف واژگان به پنج واژه سیاست و سیاستگذاری، قدرت و قدرت نرم، منابع نرم امنیت و امنیت نرم، به ترتیب پرداخته خواهد شد.

۱.۶. سیاست

دانشواره "سیاست" از واژه یونانی "پولیس" (شهر) برگرفته شده است از نظر یونانی ها سیاست دانش مربوط به امور یک شهر بود (عنایت، ۱۳۶۴: ۳۵) و از نظر شهید مدرس "دیانت ما عین سیاست ماست و سیاست ما عین دیانت ماست." (رسایی، ۱۳۸۷: ۲۸)

و شهید مطهری بیان می دارد نسبت دین و سیاست مانند روح و بدن است. (مطهری، بی تا، ۳۲)

۲.۶. سیاستگذاری

به نوعی آگاهی هوشمندانه در زمینه انتخاب میان دو راه جایگزین برای اداره جوامع اطلاق می شود (درور، ۱۳۸۹: ۱۱۲) و پیر مولر (۲۰۰۳) سیاستگذاری را "دولت در عمل" می داند و توماس دای (۲۰۰۳) سیاستگذاری عمومی را آن چیزی می داند که حکومت تصمیم می گیرد انجام دهد و یا کنار بگذارد. در این تحقیق سیاستگذاری به معنی نوعی آگاهی هوشمندانه در زمینه انتخاب میان دو یا چند راه جایگزین برای اداره جامعه به کار گرفته شده است.

۳.۶. قدرت

در لغتنامه دهخدا واژه "قدرت" را در مفهوم "توانستن"، "توانایی داشتن" که معنی مصدری آن توانایی که اسم مصدر است به کار برده شده است و در فرهنگ معین نیز مترادف با کلمه "استطاعت" و به معنی قوه ای که واجد شرایط تأثیرگذاری باشد گرفته شده است.

در زبان عربی از ماده "قدر" گرفته شده و به معنای ظرفیت واقعی و حد نهایی و کامل هر چیز و "احمد بن فارس" در معجم مقاییس اللغه، قدرت را به معنی "غنا و ثروت" گرفته اند. قدرت توانایی کلی یک دولت برای کنترل رفتار دیگر دولتهاست (جاکو هالستی، ۱۳۶۶: ۱۳) و تعریف ما در این تحقیق از قدرت عبارت است از:

توانایی دفع تهدیدات و استفاده از فرصتها و رفع آسیب پذیری ها، برای صیانت از امنیت ملی و تحصیل منافع ملی می باشد. (ره پیک، ۱۳۷۸: ۱۰۷)

۴.۶. قدرت نرم

اصل اولیه قدرت نرم توسط ابلیس به شیوه "تصویرسازی" برای حضرت آدم (س) در بهشت به منصفه ظهور نشست و "سان تزو" در خصوص قدرت نرم شش قرن قبل از میلاد گفت: مقصود من از نفوذ اخلاق امری است به گونه ای که مردم رهبران خود را در زندگی و مرگ پیروی کنند بی آنکه از به خطر افتادن زندگی خویش هراسی به دل راه دهند (تزو، ۱۳۶۴: ۳۰)

جوزف نای در کتاب "قدرت" در تعریف قدرت نرم یادآور می‌شود که قدرت نرم عبارت است از توانایی کسب "مطلوب" از طریق جاذبه نه اجبار یا تهدید، قدرت نرم از جاذبیت فرهنگی، ایده آلهای سیاسی و سیاستهای یک کشور ناشی می‌شود. وقتی سیاست ما از نظر دیگران مشروع و مورد قبول باشد، قدرت نرم ما افزایش می‌یابد. (مرادی، ۱۳۸۹: ۲۴)

لذا تعریف مورد پذیرش قدرت نرم در این تحقیق عبارت است از: قدرت نرم توانایی نفوذ در افکار عمومی به همراه پذیرش از طریق جاذبیت پیام است به گونه ای که پیام برای مخاطب یک باور و ارزش است.

۵.۶. منابع قدرت نرم

منابع قدرت نرم از دیدگاه جوزف نای عبارتند از:

۱- جاذبیت فرهنگی

۲- ایده آلهای سیاسی داخلی

۳- سیاستهای خارجی

ساختار قدرت نرم یک کشور به منظور توانایی "کسب مطلوبیت" نظام داخلی و جوامع خارجی از طریق جاذبه نه اجبار یا تطمیع، تشکیل می‌گردد. (نای، ۱۳۸۹: ۲۴)

ایکروز (۲۰۰۸) عناصر اساسی قدرت نرم را به ۱- روانشناختی ۲- اجتماعی ۳- سیاسی ۴- فرهنگی ۵- علمی صورت بندی می‌نماید.

معیارهای شاکله قدرت نرم از دیدگاه امام خمینی (ره) در وصیت نامه سیاسی- الهی ایشان به ترتیب عبارتند از:

۱- فرهنگی، معنوی، اجتماعی

۲- علمی و صنعتی

۳- اقتصادی

۴- سیاسی و نظامی

و این معیارها در پیکره بندی قدرت نرم از منظر آیت ... امام خامنه ای نیز طی عوامل چهارگانه به این صورت معین شده است:

۱- فرهنگی

۲- علمی- فناوری

۳- وحدت و هویت ملی، ثبات سیاسی

۴- اقتصادی و دفاعی

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز قدرت نرم آفرینی را منوط به برخورداری از چهار قدرت ۱- فرهنگی ۲- اجتماعی ۳- سیاسی (داخلی- خارجی) ۴- اقتصادی دانسته و بر توسعه کشور بر این محورها تأکید دارد.

۶.۶. امنیت

به طور کلی امنیت شامل دو حوزه اصلی است:

امنیت فضای واقعی، امنیت فضای مجازی (محمودی، ۱۳۷۸، ۱۶۶)

تعریف لغوی امنیت عبارت است از حفاظت در مقابل خطر، امنیت عینی، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافتهای ذهنی) می باشد. تهدیدات بسیار مبهم هستند و احساس ایمنی ذهنی یا اعتماد به دانسته های خود،

به هیچ روی به منزله وجود امنیت واقعی یا درستی دریافتهای شخصی نیست (بوزان، ۱۳۸۷: ۱۵۲)

حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) در نهج البلاغه می فرمایند:

هیچ نعمتی گواراتر از امنیت نیست (غررالحکم، بی تا، ۹۳) و در فرهنگ معین امنیت به معنی امن بودن، ایمن شدن، در

امان بودن و بی بیمی آمده است. (معین، ۱۳۸۲: ۳۱۲)

ریچارد کویر: "امنیت ملی به معنی توان جامعه در حفظ بهره گیری از فرهنگ و ارزشهای خویش می باشد".

در این تحقیق امنیت عبارت است از: مجموعه شرایط و وضعیتی است که موجب ثبات و آرامش خاطر در جامعه می گردد و ترس و خوف از نظر عامه رخت بر می بندد و شرایط رسیدگی به امور زندگی یا کیفیت بهتر را ایجاد می کند. (رضایی

و دلاور، ۱۳۸۵: ۳)

۷.۶. امنیت نرم

مفهوم امنیت به تدریج و با توسعه بیشتری تحول یافته و دارای ابعاد تازه ای شده است، به گونه ای که امروزه "امنیت را در توسعه و نه در اسلحه" سراغ می گیرند، یعنی به جای تأکید انحصاری بر امنیت داخلی به تأکید بیشتر به امنیت مردم به جای امنیت نظامی به امنیت در ادامه توسعه انسانی می پردازد، به هر حال دو جزء مهم امنیت رهایی از "نیاز" و "ترس" است.

از مصادیق امنیت نرم می توان امنیت معنوی، اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی، امنیت سایبری، امنیت ذهنی، هویتی، روحی و روانی، امنیت ارزشها را نام برد.

از نظر این تحقیق امنیت نرم مجموعه‌ای از شرایط و وضعیتی است که موجب عدم خوف و نگرانی در امور معنوی در فضای مجازی و ایمنی ارزشها و ثبات و آرامش خاطر روحی و روانی ذهنی و هویتی می‌باشد.

۰.۷ روش تحقیق جامعه آماری و نمونه گیری

نظر به هدف تحقیق، روش تحقیق در این پژوهش "تحقیق توصیفی" و از نظر نحوه تحلیل داده‌ها، پژوهش حاضر از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل نخبگان دانشگاهی، حوزوی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در شورای عالی امنیت ملی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، اساتید دانشگاه امام حسین (ع) و دانشگاه دفاع ملی و سایر اندیشمندان که بر ادبیات قدرت نرم، جنگ نرم، تهدید و امنیت نرم تسلط کافی دارند می‌باشد.

نمونه‌گیری به روش تصادف ساده از بین مطلعین کلیدی انجام می‌پذیرد و گردآوری نقطه نظرات مطلعین طی سه مرحله به ترتیب ذیل بوده است:

۰.۱.۷ مرحله اول:

جمع‌آوری و احصاء شاخصهای منابع چهارگانه قدرت نرم و امنیت نرم از طریق دلفی به طور کیفی طی چهار مرحله برای تعیین معیارها و زیر معیارهای مورد تأیید جامعه آماری

۰.۲.۷ مرحله دوم:

اولویت بندی شاخصها در هر دسته و زیر مجموعه منابع چهارگانه قدرت نرم نسبت به هم و هر منبع نسبت به منابع دیگر از طریق مقایسه زوجی *AHP*

۰.۳.۷ مرحله سوم:

استفاده از نظرات متخصصین در پرسشنامه توصیفی - استنباطی برای تعیین رابطه چهارگانه قدرت نرم با تأمین امنیت نرم.

۰.۸ روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات

مهمترین روشهای گردآوری اطلاعات در این تحقیق عبارتند از:

۱.۸. مطالعات کتابخانه‌ای:

در این قسمت جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیق موضوع از منبع کتابخانه‌ای، مقالات، کتابهای مورد نیاز و نیز از بانکهای اطلاعاتی قابل دسترس اینترنت استفاده شده است.

۲.۸. تحقیقات میدانی:

در این مرحله به منظور جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات برای تجزیه و تحلیل از پرسشنامه و در صورت لزوم از مصاحبه باز و برای تجزیه و تحلیل از پرسشنامه استفاده شده است.

۰.۹. روش تجزیه و تحلیل آماری داده‌های تحقیق

این تحقیق دارای دو نوع پرسشنامه متفاوت است پرسشنامه اول مربوط به خبرگان است که در حقیقت نظر خبرگان در مورد مناسب بودن شاخصهای منتخب از پیشنهاد تحقیق را اخذ می‌کند. با توجه به اینکه در این تحقیق الگوی جامع سیاستگذاری قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران مورد بررسی قرار گرفته است، پرسشنامه‌ها گردآوری شده و با استفاده از روش غربال سازی چهار مرحله‌ای دلفی، تعداد شاخصهای هر متغیر از ۴۰ معیار به ۱۰ معیار مورد کاهش می‌یابد و به استاندارد سازی معیارها و زیر معیارهای تحقیق پرداخته می‌شود.

پرسشنامه دوم در خصوص وضعیت موجود شاخصهای استخراج شده از پرسشنامه اول است با در نظر گرفتن مؤلفه‌ها در مرحله اول در مرحله بعد به روش AHP تعیین الویت با پرسشنامه مقیاس ۷ درجه‌ای گردیده و در مرحله آخر پس از اصلاح جدول نهایی مولفه‌های اولیه استخراج می‌گردد سپس با استفاده از محاسبه نرخ سازگاری ساعتی به پایایی و روایی پاسخهای مستخرجه پرداخته می‌شود و در نهایت با روش ضریب همبستگی پیرسون آزمون رد یا قبول فرضیه‌های اصلی و فرعی پرداخته خواهد شد.

۱.۰. ادبیات، پیشینه و مبانی نظری تحقیق

کنکاش ادبیاتی، تجزیه و تحلیل و تفسیر دقیق جمع‌آوری شده گزارش ماهرانه پژوهشهای قبلی می‌باشد که مبنای نظری و پیشینه آن را مد نظر دارد که در این تحقیق در سه بخش صورت می‌پذیرد. که عبارتند از:

۱- سیاستگذاری ۲- قدرت ۳- امنیت

۱.۱.۰. سیاستگذاری:

از زمانهای دور علم سیاست را ارباب علوم می‌نامیده‌اند. (عالم، ۱۳۸۴: ۱۷) و سیات در ریشه عربی "رام کردن اسب" و در لغت به معنی "خط مشی" یا "خط سیر و راهی که انسان پیش‌رو دارد" تعریف شده است و در اصطلاح خواص

" روند و انجام تصمیم‌گیری برای حکومت‌ها و کشورها" تعریف شده است. علم سیاست عبارت است از تدبیر امور کشور به گونه‌ای که امور زندگی ملت به صلاح آید. (همان، ۲۰)

ابونصر فارابی از فلاسفه مشهور اسلامی الگوی اندیشه و نظام سیاسی را مدینه فاضله بر اساس بنیادهای فلسفی دانسته و سیاست را حاصل خدمات "حاکم" به "مردم" به منظور رسیدن به سعادت می‌داند از دید فارابی حکومت خوب، حکومتی است که بتواند افعال، سنن و ملکات اداری را که در پرتو آنها می‌توان به سعادت حقیقی رسید، در مردم جایگزین کند. در اسلام قانون‌گذار خداست که بر اساس مصالح مردم قانون وضع می‌کند. (عباس نژاد، ۱۳۸۴: ۱۸۸)

و تو باید بدانچه خدا فرستاده میان مردم حکومت کنی و پیرو خواهشهای آنان مباش و بیندیش که مبادا تو را در برخی احکام خدا که بر تو فرستاده فریب دهند. (همان، ۷۵)

مدرس اعلام می‌دارد: منشأ سیاست ما دیانت ماست، ما نسبت به کشورهای دنیا دوست هستیم، چه همسایه و چه غیر همسایه، چه جنوب و چه شمال، چه غرب و چه شرق و هرکس معترض شود، معترض آن می‌شویم، هرچه باشد، هرکه باشد، به قدری که از ما برآید و ساخته است ... پس فرق نمی‌کند، دیانت ما عین سیاست ما و سیاست ما عین دیانت ماست. (رسایی، ۱۳۷۸: ۲۴)

سیاست‌گذاری عمومی مطالعه دولت در عمل است. (وحید، ۱۳۸۸: ۷)

و مکاتب شش گانه تفکر در امر تحلیل سیاسی در دهه‌های ۱۹۸۰-۱۹۷۰ به شرح ذیل پشتیبان آن است. (پارسونز، ۱۳۸۵: ۷۳-۶۵)

۱- مکتب سیاست‌گذاری دانش اقتصاد ۲- جامعه‌شناسی ۳- پردازش اطلاعات ۴- اخلاقی، روش‌شناسی ۵- علوم سیاسی نهادگرایی ۶- علوم مدیریت.

حضرت امیرالمؤمنین حضرت علی (ع) در نامه ۵۳ نهج‌البلاغه خطاب به مالک اشتر می‌فرمایند:

" در سیاست‌گذاری شیوه میانه را برگزین که به حق نزدیکتر و عدالت را فراگیرتر است و بیشتر مایه خشنودی همگان می‌گردد" و حضرت امیرالمؤمنین محوری‌ترین اصلی را که مبنای سیاست‌گذاری معرفی می‌نمایند و برای هر حکومتی لازم می‌دانند اصل عدالت دانسته‌اند. (نامه ۵۳ نهج‌البلاغه)

مطالعه سیاست‌گذاری براساس مدل‌های متنوعی میسر می‌باشد این مدل‌ها را میتوان با در نظر گرفتن معیارهایی از قبیل اهداف، فرضیات، درجه توجه به تغییرات، درجه درونزایی و دامنه توصیف اجزاء بخشهای مختلف تقسیم‌بندی نمود.

مدل در علم سیاست‌گذاری عبارت است از: برقراری یک تمثیل بین یک پدیده که قوانینش معلوم است و پدیده دیگری که در دست تحقیق است. (باربور، ۱۳۶۲: ۱۹۳) که در این تحقیق ورودی به سیستم یا مدل که قوانینش معلوم است متغیرهای مستقل و پدیده دیگر که در دست تحقیق می‌باشد متغیر وابسته یا امنیت نرم ملی تعیین گردیده است.

فقدان ثنوری و پایه نظری در امر سیاست‌گذاری قدرت نرم و اوج‌گیری و غالب شدن تفکر عمل‌گرایی بی‌محابا در نظم تصمیم‌گیری فرهنگی به خصوص مقوله قدرت نرم، انگیزه اصلی محقق جهت ارائه الگوی منطقی در موضوع تحقیق

می‌باشد که پس از بررسی ۳۰ الگوی سیاستگذاری متداول در دنیا از جمله مدل‌های نهادی، فرایندی، گروهی، عقلانی، پلورالیستی، تغییرات جزئی، تدریجی، بی‌نظمی سازمان یافته، انتخاب عمومی، تصمیم‌گیری اجتماعی، تحلیل استراتژیک، هنجاری بهینه، اقتضایی، احتمالی، مطلوبیت، نظریه بازی، رضایت بخشی، بررسی تلفیقی، سیستمیک، ذینفعان، نخبگان، گردونه ای، جریانها، درچه‌ها، چرخه‌ای جونز، امام خمینی، مدل سیاستگذاری حضرت امیرالمؤمنین علی (ع)، مدل فرایندی یا مرحله‌ای را مناسب با نیازهای الگوی سیاستگذاری قدرت نرم دانسته و اساس تحقیق را بر آن نهاده است.

۲.۱۰. قدرت

قدرت کلیدی‌ترین مؤلفه تعیین کننده مناسبات و جایگاه کشورها در عرصه بین‌المللی و نهادها در عرصه داخلی است بیش از چهار قرن پیش سیاستمدار ایتالیایی نیکولو ماکیاولی به شاهزادگان کشورش اینگونه نوشت:

"این که مردم از شما بترسند مهمتر است از اینکه شما را دوست داشته باشند". و مک آریو اظهار می‌دارد:

منظور از داشتن قدرت توانایی متمرکز، تنظیم یا هدایت رفتار اشخاص یا کارهاست. قدرت فردی و اجتماعی ممکن است دارای منابع زیر باشد (عالم، ۱۳۸۴، ۹۲)

۱- دانش ۲- سازمان ۳- موقعیتها ۴- اقتدار ۵- مهارت ۶- ایمان ۷- رسانه‌های جمعی و همچنین منابع قدرت دولت نیز عمدتاً در دو مقوله خلاصه میشود. (همان، ۹۳)

الف: منابع محسوس که شامل: ۱- جغرافیا ۲- وسعت سرزمین ۳- منابع ملی ۴- توان اقتصادی ۵- توان نظامی ۶- جمعیت

ب: منابع نامحسوس که شامل: ۱- کیفیت رهبری و حکومت ملی ۲- اراده تخصیص منابع دست یافتنی بر هدفهای ملی ۳- روحیه انضباط، لیاقت و کیفیت نیروهای مسلح ۴- توان بالقوه اتحاد دولت ۵- سطح آگاهی سیاسی در میان مردم، نهفته است.

قدرت نیز به قدرت سخت که دارای منشا زور و اسلحه، قدرت نرم که مبتنی بر تزویر و ریا و نیرنگ است و قدرت نیمه سخت که تلفیقی از آن دو در کودتا، بحران و فتنه شکل میگیرد، تعریف شده است. این سه مقوله در ادبیات کهن ما این گونه معرفی می‌گردند:

"کلیده گفت: ... حال تو بگو که از جهت زور و قدرت حریف گاو نیستی، چگونه او را از پای درآوردی؟ دمنه پاسخ داد: به این موضوع نباید فکر کرد چون آنچه به رای و حیلت توان کرد با زور و قدرت نتوان کرد."

مفهوم اساسی قدرت نرم عبارت است از توانایی نفوذ بر دیگران مبنی بر اینکه آنها آنچه خواست شماست را انجام دهند. جوزف نای (۲۰۰۴) اظهار می‌دارد: قدرت نرم قدرت هدایت کردن و سرمشق بودن است، قدرت نرم، یعنی توانایی یک کشور در صحنه بین‌الملل یا یک سازمان و نهاد در صحنه داخلی برای جذب به سوی خود، با ایده‌ها، ارزشها و نظریه‌ها و باورهای خود یا توانایی در جهت داشتن سایرین بی‌اینکه آنها نیز مانند او بیاندیشند. این قدرت ارتباط تنگاتنگی با

قدرتهای بی شکل نظیر فرهنگ، ایدئولوژی و باورها و ارزشها دارد. منابع مهم قدرت نرم برخی کشورها در جدول زیر آورده شده است:

جدول (۱) منابع قدرت نرم در برخی کشورها (ره پیک، ۱۳۸۷، ۱۳۵)

ردیف	کشور	معیار قدرت نرم	مولفه قدرت نرم
۱	آمریکا	اجتماعی و فرهنگی	فرهنگ و هنر- رسانه- دانش ورزش
		اقتصاد	
		سیاست	سیاست داخلی- سیاست خارجی
۲	ژاپن	اجتماعی و فرهنگی	تکنولوژی آموزشی- شعر و موسیقی- هنر و صنایع دستی- ورزش- فیلم و انیمیشن- اسباب بازی و سرگرمی ژاپنی
		اقتصاد	
		سیاست	عرصه داخلی- عرصه جهانی
۳	ترکیه	اجتماعی و فرهنگی	فرهنگ و هنر- رسانه- دانش- ورزش- جهانگردی و گردشگری
		اقتصاد	
		سیاست	عرصه داخلی- عرصه جهانی

منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران استخراجی از این تحقیق عبارتند از: ۱- قدرت نرم فرهنگی - اجتماعی ۲- قدرت نرم علمی- فناوری ۳- قدرت نرم سیاسی (داخلی و خارجی) ۴- قدرت نرم اقتصادی که زیر معیارهای آن در قسمتهای بعدی آورده شده است.

۱۰. ۳. امنیت

مفهوم امنیت به تدریج تحول، عمق و توسعه بیشتری یافته و دارای ابعاد تازه‌ای شده است به گونه‌ای که امروزه امنیت را در توسعه و نه در اسلحه سراغ می‌گیرند و تاکید بر این امنیت داخلی و امنیت مردم به جای امنیت نظامی در ادامه توسعه انسانی است. به هر صورت دو جزء مهم امنیت رهایی از "نیاز" و "ترس" است.

امنیت از دو عنصر اصلی تهدید و فرصت برخوردار است و برقراری امنیت منوط به رهایی نسبی از تهدیدها و بهره‌گیری مناسب از فرصتهاست. (صدیق سروستانی، ۱۳۸۲: ۴)

"آرنولد ولفروز" نظریه پرداز علوم سیاسی معتقد است که امنیت در معنای عینی آن یعنی فقدان هراسی از اینکه ارزشهای مزبور مورد حمله قرار گیرد.

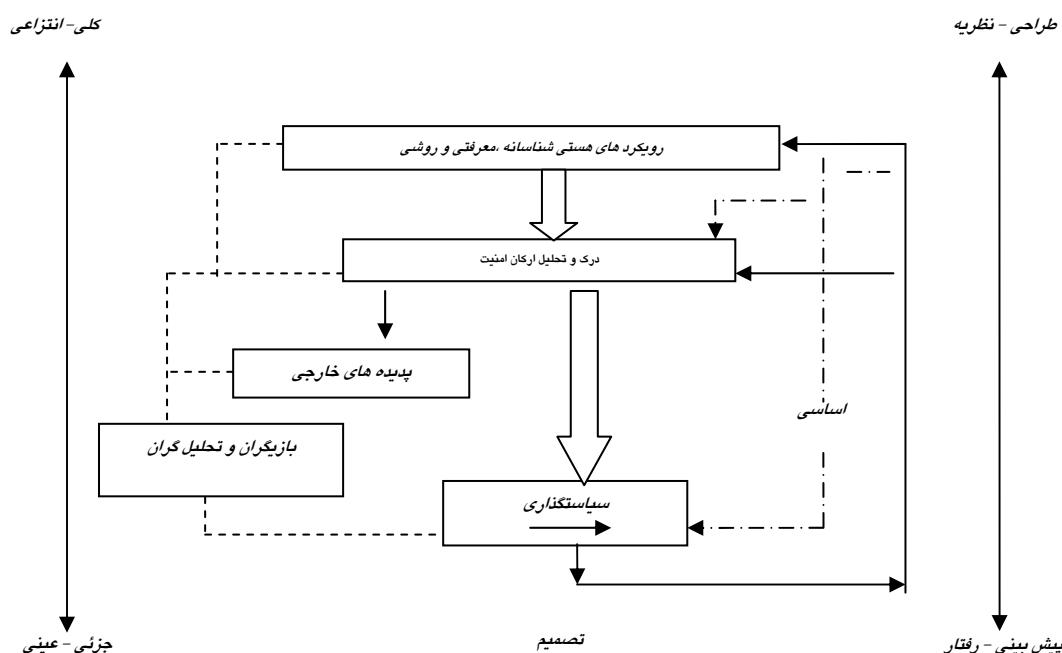
الگوی نظریه امنیتی جامع (دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۸۷، ۶۶) در سه سطح زیر در نظر گرفته شده است:

۱- سطح اندیشه‌های تفسیری شامل رویکردهای هستی شناسانه (وجود خدا، دین، انسان و ویژگی های آن) معرفت شناسانه (

اعتبار، درک، عین، ذهن، اعتبار روحی و ...)

- ۲- سطح تحلیل و درک امنیت شامل مفهوم پردازی، تهدید، اهداف و ...
- ۳- سطح سیاستگذاری شامل رویکردها در طرح مسئله امنیتی مانند ملاک مسئله، فرایند تولید مسئله، امنیتی که در مسائل کلان مشترک و حل مسائل چهارچوبهای کلی و راه حل‌های اساسی و ..

شکل (۱) الگوی نظریه جامع امنیت (دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۸۷: ۶۶)

۱۱. روش تحلیل داده‌ها

در این تحقیق سه روش تحلیل داده‌ها به شرح ذیل به کار گرفته شده اند:

۱.۱۱. روش دلفی

زمانی که بخواهیم به اتفاق نظر یک جمع صاحب نظر درباره یک موضوع خاصی، دست پیدا کنیم از این روش استفاده می‌شود. ابتدا مجموعه ای از گویه‌ها را درباره مسائل از ادبیات موضوع تهیه نموده و پس از چهار بار تشکیل پانل دلفی به طور غیرحضوری به شیوه قیفی، مجموعه ای از گویه را برای متغیرهای مستقل وابسته به صورت تغلیظ شده استخراج می‌نماییم.

۲.۱۱. روش AHP

در این قسمت معیارها و زیرمعیاری بدست آمده در روش دلفی جهت تعیین و تشخیص اولویتها در عرصه منابع چهارگانه قدرت نرم به دست روش AHP سپرده می‌گردد. تکنیک AHP براساس قواعد ریاضی بنا شده و وسیله مناسب برای شرایطی که معیارهای گوناگون پیچیده و مشکل در سطوح چندگانه وجود دارد و توامان معیارهای کمی و کیفی با یکدیگر در چارچوب یک هدف خاص با احتساب وزن پرسش‌شدگان در پاسخ به هر یک از جداول مقایسه ای از مهمترین ویژگی های آن است.

فرایند تحلیل سلسله مراتبی شامل پنج مرحله اصلی:

۱- ترسیم و تشریح درخت سلسله مراتبی در سه سطح هدف، معیار و زیرمعیار

۲- تعیین معیارها و زیر معیارهای تحقیق

۳- مقایسه های خروجی

۴- عملیات محاسبه داده ها و تعیین نرخ سازگاری (ناسازگاری) جهت بررسی نبود تناقض در تخصیص اعداد و برتری هرکدام از گویه ها نسبت به یکدیگر.

نتیجه فرایند اولویت بندی سلسله شاخص‌های هر منبع قدرت نرم نسبت به هم و در نهایت اولویت بندی منابع قدرت نرم نسبت به یکدیگر می‌باشد.

۳.۱۱. ضریب همبستگی پیرسون

به منظور بررسی همبستگی بین معیارها و محاسبه ضریب همبستگی روشهای مختلفی وجود دارد. در این تحقیق به علت پیوسته بودن دو متغیر مورد بررسی از ضریب همبستگی پیرسون که دارای خطای معیار کمتری است استفاده می‌شود. (دلاور، ۱۳۸۵: ۲۱۱).

۱۲. یافته‌های تحقیق

تجزیه و تحلیل داده ها در روش دلفی از میان ۹ گونه معیار اصلی قدرت نرم و ۴۰ گونه زیرمعیارهای هر کدام از منابع قدرت نرم و کاهش آن به ۴ معیار قدرت نرم فرهنگی- اجتماعی، علمی- فناوری، سیاسی (داخلی و خارجی)، اقتصادی و همچنین کاهش زیرمعیارهای هر کدام از این منابع به ۱۰ گویه که بیشترین امتیاز در پانل دلفی در چهار مرحله رفت و برگشت اطلاعات کسب نموده بودند، اقدام به تشکیل جداول مقایسه‌ای زوجی، محاسبه میانگین هندسی، نرمال سازی، استخراج میانگین موزون و تعیین وزن نهایی معیارهای چهارگانه و بین زیرمعیارهای این منابع انجام پذیرفت و اوزان نهایی هرکدام به طور مجزا نسبت به یکدیگر مشخص گردید که نتیجه آن در جدول ۲ ملاحظه می‌گردد.

نتایج حاصله نشان می‌دهد که استراتژی پردازان و سیاستگذاران نظام در حوزه قدرت نرم در برهه زمانی انجام تحقیق ۵۳٪ از قدرت نرم جامعه ایران از قدرت نرم فرهنگی - اجتماعی و ۲۶٪ از قدرت علمی - فناوری و ۱۲٪ از قدرت نرم سیاسی (داخلی و خارجی) و ۹٪ قدرت نرم اقتصادی تشکیل می‌گردد. میزان تأثیر زیرمعیارها برای هرکدام از منابع نیز درصدی از قدرت نرم را تأمین می‌کنند و مقداری از درصد کل را هرکدام از زیرمعیارها به خود اختصاص می‌دهند. الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران از چهار معیار فوق‌الذکر با درصدهای استخراج شده و گویه‌های زیرمعیار حاصل از تحقیق تشکیل می‌گردد که به عنوان ابزاری کارآمد برای سیاستگذاری دست اندرکاران سیاسی قابل استفاده خواهد بود.

جدول (۲) ارزیابی تأثیر معیارها و زیرمعیارها در الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم

ردیف	معیار	وزن	زیر معیار	وزن زیر معیار	درصد از کل
۱	فرهنگی/اجتماعی	۵۳٪	فرهنگ و تفکر بسیجی	۲۰/۴۳۳	۱۱/۱۰
۲			نظام مبتنی بر جهان بینی اسلامی و ولایت فقیه	۱۷/۱۳۲۰	۹/۰۸
۳			فرهنگ ایثار و شهادت طلبی	۱۶/۲۲۶۴	۸/۶۰
۴			هویت اسلامی - ملی	۱۰/۰۰۰۰	۵/۳۰
۵			قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۹/۶۲۲۶	۵/۱۰
۶			مراسم دینی، مذهبی، ملی، اجتماعی	۷/۵۴۷۱	۴/۰۰
۷			زیرساختها و زمینه های فرهنگ ممتاز	۵/۶۹۸۱	۳/۰۲
۸			برگزاری انتخابات و رجوع به آراء عمومی	۵/۰۹۳۳	۲/۷۰
۹			رسانه و تولیدات محصولات فرهنگی	۳/۳۹۶۲	۲/۱۰
۱۰			سرمایه های اجتماعی	۲/۷۷۳۵	۲/۰۰
	جمع	۵۳٪		۱۰۰٪	۵۳٪

ردیف	معیار	وزن	زیر معیار	وزن زیر معیار	درصد از کل
۱	علمی - فناوری	۲۶٪	رشد فن آوریهای نوپدید	۱۸/۴۶۱۵	۴/۸
۲			تعداد اساتید و دانشجویان خوزوی و دانشگاهی	۱۴/۸۰۷۶	۳/۵۸
۳			تعداد اختراعات- اکتشافات و مقالات علمی	۱۳/۴۶۱۵	۳/۰۵
۴			توان تبدیل علم به صنعت و ثروت	۱۱/۶۱۵۳	۳/۰۲
۵			توان صادرات علم و فناوری	۹/۴۸۳۰	۲/۵۳
۶			تولید علم و فناوری استراتژیک نظامی و غیر نظامی	۸/۳۵۱۱	۲/۱۱
۷			دستیابی به فناوریهای چند منظوره	۷/۳۵۱۱	۱/۵۸
۸			جنبش نرم افزاری	۶/۸۳۵۱	۱/۶۰
۹			برخورداري از نقشه علمی کشور	۵/۵۱۶۹	۱/۵۵
۱۰			توسعه پارکهای علمی - فناوری	۵/۲۹۶۲	۱/۳۷
	جمع	۲۶٪		۱۰۰٪	۲۶٪

ردیف	معیار	وزن	زیر معیار	وزن زیر معیار	درصد از کل
۱	سیاسی	۱۲٪	مردم سالاری دینی	۱۹/۶	۲/۳۵
۲			هوشمندی سیاسی رهبری در صحنه های داخلی و خارجی	۱۳/۷	۱/۶۴
۳			تحقق استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی	۱۳/۱	۱/۵۷
۴			بیماری اسلامی	۱۳/۰	۱/۵۶
۵			میزان همکاریهای بین المللی	۱۲/۹	۱/۵۵
۶			روحیه همکاری در خاورمیانه	۱۰/۵	۱/۲۶
۷			اعتبار سیاسی داخلی - خارجی	۵/۹۵	۰/۷۱
۸			سند چشم انداز ۲۰ ساله	۴/۷۵	۰/۵۷
۹			توان مانور سیاسی در فتنه ها، شورش و ناآرامیها	۳/۵۲	۰/۴۲
۱۰			استقلال طلبی و خودباوری سیاسی	۲/۷۵	۰/۳۳
	جمع	۱۲٪		۱۰۰٪	۱۲٪

ادامه جدول (۲)

ردیف	معیار	وزن	زیر معیار	وزن زیر معیار	درصد از کل
۱	اقتصادی	٪۹	رشد اقتصادی	۲۲/۷۲	۲/۰۰
۲			درآمد سرانه ملی GNP	۱۵/۸۰	۱/۴۲
۳			معادن و منابع نفت و گاز	۱۵/۲	۱/۳۷
۳			صادرات غیر نفتی	۱۱/۰۰	۱/۰۱
۵			بکارگیری تجارت الکترونیک	۹/۱۱	۰/۸۲
۶			توسعه زیر ساختهای اقتصادی کشور	۷/۶۱	۰/۶۸
۷			جذب سرمایه های خارجی	۶/۲۱	۰/۵۶
۸			توان عبور از تحریمهای اقتصادی (سیاست تجاری)	۵/۰۹	۰/۴۶
۹			صدور خدمات فنی و مهندسی	۴/۲۹	۰/۳۹
۱۰			قدرت خصوصی سازی	۲/۹۷	۰/۲۷
	جمع	٪۹		٪۱۰۰	
	جمع کل	٪۱۰۰		---	٪۱۰۰

در آمار استنباطی داده ها همبستگی بین شاخصهای چهارگانه، شاخص امنیت نرم ملی با محاسبه ضریب همبستگی بین شاخصهای مورد بررسی محاسبه سپس با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون معناداری ضرایب محاسبه شده بررسی شده است. جدول شماره ۳ ماتریس نتایج آورده شده است.

جدول شماره (۳) ماتریس نتایج بین متغیرهای مورد مطالعه

جدول شماره (۳) جدول همبستگی ها

		فرهنگی اجتماعی	سیاسی	علمی - فناوری	اقتصادی	امنیت نرم ملی
فرهنگی اجتماعی	ضریب پیرسون	۱,۰۰	۰,۲۴	۰,۵۲	۰,۱۹	۰,۷۳
	سطح معنی داری دوامنه	-	۰,۳۰	۰,۰۲	۰,۴۲	۰,۰۰
	تعداد	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰
سیاسی	ضریب پیرسون	۰,۲۴	۱,۰۰	۰,۰۶	۰,۰۳	۰,۳۴
	سطح معنی داری دوامنه	۰,۰۳	-	۰,۸۱	۰,۸۸	۰,۱۴
	تعداد	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰
علمی - فناوری	ضریب پیرسون	۰,۵۲	۰,۰۶	۱,۰۰	۰,۰۳	۰,۵۱
	سطح معنی داری دوامنه	۰,۰۲	۰,۸۱	-	۰,۹۰	۰,۰۲
	تعداد	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰
اقتصادی	ضریب پیرسون	۰,۱۹	۰,۰۳	۰,۰۳	۱,۰۰	۰,۳۰
	سطح معنی داری دوامنه	۰,۴۲	۰,۸۸	۰,۹۰	-	۰,۲۰
	تعداد	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰
امنیت نرم ملی	ضریب پیرسون	۰,۷۳	۰,۳۴	۰,۵۱	۰,۳۰	۱,۰۰
	سطح معنی داری دوامنه	۰,۰۰	۰,۱۴	۰,۰۲	۰,۲۰	-
	تعداد	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰	۴۰,۰۰

استنتاج از جدول ۳ به شرح ذیل ارائه میگردد:

۱- همبستگی بین معیار فرهنگی- اجتماعی و متغیر وابسته امنیت نرم ملی

نظر به اینکه سطح معنی داری محاسبه شده $0/01 < 0/05$ کوچکتر از $0/05$ می باشد بنابراین با اطمینان ۹۵٪ فرض صفر مبنی بر عدم رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته فوق الذکر رد می شود. بنابراین فرضیه فرعی ۱ که عبارت بود از "منبع قدرت نرم فرهنگی- اجتماعی از بیشترین تأثیرگذاری در الگوی سیاست گذاری جامع قدرت نرم به منظور ایجاد امنیت نرم ملی" برخوردار است تأیید می گردد.

۲- همبستگی بین معیار علمی- فناوری و متغیر وابسته امنیت نرم ملی

با توجه به سطح معنی داری محاسبه شده $0/02 < 0/05$ که کوچکتر از $0/05$ می باشد بنابراین با اطمینان ۹۵٪ فرض صفر مبنی بر عدم رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته فوق الذکر رد می شود. بنابراین فرضیه فرعی ۲ که عبارت بود از "منبع قدرت نرم علمی- فناوری، جایگاه دوم را در مجموعه سیاستگذاری جامع منابع قدرت نرم برای تامین امنیت نرم ملی" به خود اختصاص می دهد تأیید می گردد.

۳- همبستگی بین معیار سیاسی (داخلی- خارجی) و متغیر وابسته امنیت نرم ملی

نظر به اینکه سطح معنی داری محاسبه شده ۰/۱۴ بزرگتر از ۵٪ است بنابراین با اطمینان ۹۵ درصدی فرض صفر مبنی بر عدم رابطه بین متغیرهای مورد بررسی فوق‌الذکر تأیید می‌شود. بنابراین فرضیه فرعی ۳ مبنی بر تسهیل‌کنندگی و زمینه سازی برای تأثیرگذاری سایر منابع در این الگو می‌باشد، تأیید می‌گردد.

۴- همبستگی بین معیار اقتصادی و متغیر وابسته امنیت نرم ملی

عطف به سطح معنی داری محاسبه شده ۰/۲ که بزرگتر از ۵٪ می‌باشد بنابراین با اطمینان ۹۵ درصدی فرض صفر مبنی بر عدم رابطه بین متغیرهای مورد بررسی فوق‌الذکر تأیید می‌گردد. بنابراین فرضیه فرعی ۴ مبنی بر کمترین سهم در شاکله و الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران به منظور تأمین امنیت نرم ملی به عامل اقتصادی تعلق دارد تأیید می‌گردد.

نتیجه‌گیری

نتیجه حاصله از تحقیق عبارت است از:

۱. قدرت نرم فرهنگی - اجتماعی با تأثیرگذاری ۵۳٪ بر سیاستگذاری جامع برای ایجاد امنیت ملی (با محاسبه سه زیر معیار مهم نظام مبتنی بر جهان بینی اسلامی و ولایت فقیه و همچنین فرهنگ و تفکر بسیج و ایثار و شهادت طلبی که حدود ۳۰٪ از کل قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران را تشکیل می‌دهد) از بالاترین ضریب شکل دهنده قدرت نرم نظام برخوردار است.
۲. معیار دوم معیار علمی - فناوری است که ۲۶٪ قدرت نرم نظام را به خود اختصاص داده است، زیرمعیار رشد فناوری های نوظهور، با بیش از تأثیرگذاری ۵ درصد از کل قدرت نرم کشور را تشکیل می‌دهد.
۳. قدرت نرم سیاسی (داخلی و خارجی) در این الگو ۱۲٪ از کل منابع قدرت نرم را به خود اختصاص می‌دهد که مهمترین زیر معیار آن مردم سالاری دینی با ۲۵٪ از کل قدرت نرم می‌باشد.
۴. منبع قدرت نرم اقتصادی ۹٪ از کل منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران را به خود اختصاص می‌دهد که به عنوان تسهیل کننده تأثیرگذاری قدرتهای دیگر محسوب می‌شود.

چنانچه اعداد حاصله از تحقیق در جدول ۲ را در جدول ۴ به شرح زیر در چهار دسته اصلی طبقه بندی نماییم بهترین الگوی سیاستگذاری جامع قدرت نرم، الگوی چهاروجهی به کارگیری تمامی زیر معیارهای چهارگانه منابع قدرت نرم، بهترین انتخاب به منظور تأمین امنیت نرم ملی خواهد بود.

در این دسته بندی زیر معیارهایی که از کمتر از یک می‌باشد از کمترین تأثیرگذاری بر الگوی سیاستگذاری جامع امنیت نرم برخوردار هستند و زیرمعیارهایی که از ۱۰-۷/۰ امتیاز موزون کسب نموده اند از بالاترین میزان تأثیرگذاری بر تأمین امنیت نرم نظام برخوردارند. جدول ۴- حیطه تأثیرگذار زیرمعیارهای چهارگانه قدرت نرم بر الگوی سیاستگذاری جامع امنیت نرم در چهار وجه متفاوت نشان می‌دهد.

جدول (۴) حیطه های تأثیرگذار زیرمعیارهای منابع چهارگانه قدرت نرم بر الگوی سیاستگذاری جامع امنیت نرم

معیار وزن	اقتصادی	سیاسی (داخلی و خارجی)	علمی - فناوری	فرهنگی - اجتماعی	تأثیرگذاری	
۰-۱					۱	کم تأثیر
					۲	
					۳	
					۴	
	بکارگیری تجارت الکترونیک				۵	
	توسعه زیر ساختهای اقتصادی کشور				۶	
	جذب سرمایه های خارجی	اعتبار سیاسی داخلی - خارجی			۷	
	توان عبور از تحریمهای اقتصادی (سیاست تجاری)	سند چشم انداز ۲۰ ساله			۸	
	صدور خدمات فنی و مهندسی	توان مانور سیاسی در قتنه ها ، شورش و ناآرامیها			۹	
	قدرت خصوصی سازی	استقلال طلبی و خودیابوری سیاسی			۱۰	
۱/۰۱-۲/۳	رشد اقتصادی				۱	تأثیر چهاروجهی
	درآمد سرانه ملی GNP	هوشمندی سیاسی رهبری در صحنه های داخلی و خارجی			۲	
	معادن و منابع نفت و گاز	تحقق استقلال ، آزادی و جمهوری اسلامی			۳	
	صادرات غیر نفتی	بیاباری اسلامی			۴	
		میزان همکاریهای بین المللی			۵	
		روحیه همکاری در خاورمیانه	تولید علم و فناوری استراتژیک نظامی و غیر نظامی		۶	
			دستیابی به فناوریهای چند منظوره		۷	
			جنبش نرم افزاری		۸	
			برخورداری از نقشه علمی کشور	رساله و تولیدات محصولات فرهنگی	۹	
			توسعه پارکهای علمی - فناوری	سرمایه های اجتماعی	۱۰	

ادامه جدول ۴- حیطه های تأثیرگذار زیرمعیارهای منابع چهارگانه قدرت نرم بر الگوی سیاستگذاری جامع امنیت نرم

۲/۳۱-۴/۵		مردم سالاری دینی		۱	تأثیر سه وجهی
			تعداد اساتید و دانشجویان حوزوی و دانشگاهی	۲	
			تعداد اختراعات - اکتشافات و مقالات علمی	۳	
			توان تبدیل علم به صنعت و ثروت	۴	
			توان صادرات علم و فناوری	۵	
			مراسم دینی، مذهبی، ملی، اجتماعی	۶	
			زیرساختها و زمینه های فرهنگی ممتاز	۷	
			برگزاری انتخابات و رجوع به آراء عمومی	۸	
				۹	
				۱۰	
۴/۵۱-۷			رشد فناوریهای نوظهور	۱	تأثیر دو وجهی
				۲	
				۳	
			هویت اسلامی - ملی	۴	
			قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۵	
				۶	
				۷	
				۸	
				۹	
				۱۰	
۷/۰۱-۱۰			نظام مبتنی بر جهان بینی اسلامی و ولایت فقیه	۱	تأثیر یک وجهی
			فرهنگ و تفکر بسیج	۲	
			فرهنگ ایثار و شهادت طلبی	۳	
				۴	
				۵	
				۶	
				۷	
				۸	
				۹	
				۱۰	

الگوی مطلوب سیاستگذاری جامع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران الگوی استخراجی نمایشگر ظرفیت بالای به کارگیری مبانی قدرت نرم موجود در جامعه در چهار بعد به طور همزمان می باشد تا ابزارهای لازم را در اختیار استراتژی پردازان و سیاستگذاران قرار دهد.

در غیر این صورت به کارگیری تک بعدی هریک از معیارهای قدرت نرم به طور کوتاه مدت و تاکتیکی تأثیرگذار خواهد بود و به کارگیری دو منبع قدرت نرم برای ایجاد امنیت نرم نهایتاً قادر به پاسخگویی نیازهای عملیاتی یا میانی جامعه در میان مدت می گردد.

الگوی مطلوب سیاستگذاری جامع قدرت نرم زمانی در بعد استراتژیک و با نگاه آینده پژوهی می تواند بر امنیت نرم به طور کامل تأثیرگذار باشد که تمام ابعاد شناسائی شده و منابع قدرت نرم چهارگانه طبق الگوی ۱ بکار گرفته شود این الگو که در سطح نخبگان و کارگزاران نظام مطرح می گردد کل جامعه و امنیت جامع، کامل و مانع مردم را پوشش خواهد داد.

منابع

قرآن مجید

نهج البلاغه

باربور، ۱۳۶۲، علم و دین، ترجمه خرمشاهی، بهالدین، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.

رسایی، حمید، ۱۳۷۸، مثل مدرس، ج ۵، تهران، انتشارات اسوه.

هالستی، کالوی جاکو، برداشتهای مختلف در مطالعه سیاست بین‌المللی، ترجمه بهرام مستقیمی، مسعود طارم، نشریه

سیاست خارجی، سال اول، شماره ۲ بهار ۶۶

ره پیک، سیامک و کلاه چیان، محمود، طراحی الگوی مناسب کاربرد منابع قدرت نرم در تامین امنیت ملی جمهوری

اسلامی، فصل‌نامه علمی پژوهشی مطالعات دفاعی استراتژیک، سال نهم، شماره ۲۳۵، زمستان ۱۳۸۷.

تزو، سان، ۱۳۶۴، هنر جنگ، ترجمه حسن حبیبی، تهران، انتشارات قلم

نای جوزف، ۱۳۸۹، قدرت نرم و ابزارهای موفقیت و سیاست بین‌المللی، ترجمه روحانی، سید محسن، ذوالفقاری،

مهری، تهران، دانشگاه امام صادق، ج ۳

بوزان، باری، ۱۳۸۷، مردم، دولت و هراس، تهران پژوهشکده مطالعات راهبردی

معین، محمد، ۱۳۸۲، فرهنگ معین، انتشارات معین، تهران.

محمودی، جانکی، فریبرز، ۱۳۷۸، امنیت و ناامنی در پرتو سیاست جنایی، مجموعه مقالات همایش توسعه و امنیت

عمومی، معاونت سیاسی وزارت کشور.

عالم، عبدالرحمن، ۱۳۸۴، بنیادهای علم سیاست، تهران، نشر نی، چاپ سیزدهم

عباس نژاد و دیگران، ۱۳۸۴، قرآن، مدیریت و علوم سیاسی، موسسه انتشارات بنیاد پژوهشهای قرآنی حوزه و

دانشگاه، مشهد

وحید، مجید، ۱۳۸۸، سیاست‌گذاری عمومی، نشر میزان، تهران.

پارسونز، واین، ۱۳۸۵، مبانی سیاست‌گذاری عمومی تحلیل سیاستها، ترجمه ملک محمدی، حمیدرضا، پژوهشکده،

مطالعات راهبردی، تهران.

مرادی حجت اله، ۱۳۸۹، قدرت و جنگ نرم از نظریه تا عمل، نشر ساقی، تهران.

پارسونز، واین، ۱۳۸۵، مبانی سیاست‌گذاری عمومی و تحلیل سیاستها، ترجمه ملک محمدی، حمید رضا، پژوهشکده

مطالعات راهبردی، تهران.

صدیق سروستانی، رحمت ا...، ۱۳۸۲، حاشیه نشینی و پیامدهای امنیتی آن، فصل‌نامه علوم انتظامی، شماره ۸،

تهران.

Paul, J. Wal – mart cas analysis. The paper includes swat / Twos analysis / BEST. Analysis, environmental scan and strategic analysis. London: Oxford University / ۲۰۰۳